

Cenab-ı Hakk'ın günahkârları affetmesi fazıldır, tazip etmesi adildir.

İ'lem eyyühe'l-aziz! Cenab-ı Hakk'ın günahkârları affetmesi fazıldır, tazip etmesi adildir. Evet zehiri içen adam, âdetullaha nazaran hastalığa, ölüme kesb-i istihkak eder. Sonra hasta olursa adildir. Çünkü cezasını çeker. Hasta olmadığı takdirde, Allah'ın fazlına mazhar olur.

Masiyet ile azap arasında kavî bir münasebet vardır. Hattâ Ehl-i İtizal, masiyet hakkında, doğru yoldan udûl ile masiyeti, şerri Allah'a isnad etmedikleri gibi masiyet üzerine tazibin de vâcib olduğuna zehab etmişlerdir. Şerrin azabı istilzam ettiği, rahmet-i İlahiyeye münafî değildir. Çünkü şer, nizam-ı âlemin kanununa muhaliftir.

Cenab-ı Hakk'ın günahkârları affetmesi fazıldır, tazip etmesi adildir. Evet zehiri içen adam, âdetullaha nazaran hastalığa, ölüme kesb-i istihkak eder. Sonra hasta olursa adildir. Çünkü cezasını çeker. Hasta olmadığı takdirde, Allah'ın fazlına mazhar olur.

Allah'ın affetmesi fazıldır, cezalandırması ise adalettir. Yani:

- Allah günahkârı affederse, bu onun bir **lütü**, bir **ihsanı**, bir **fazlıdır**.
- Cezalandırırsa da bu **zulüm değil**, tam tersine **adaletin tecellisidir**.

Çünkü günah, ceza ile arasında rastgele bir bağ bulunan bir şey değildir. Günah ile azap arasında **sebepe-sonuç gibi kuvvetli bir münasebet** vardır.

Zehir misali neyi anlatıyor?

Üstadımız buyuruyor ki; Bir adam zehir içerse, Allah'ın kâinatta koyduğu âdetullah gereği hastalanmayı veya ölmeyi hak eder. Burada iki durum var:

1. Zehiri içip hastalanırsa:

Bu adalettir. Çünkü yaptığı fiilin doğal sonucunu görmüştür.

2. Zehiri içtiği halde hastalanmazsa:

Bu da hak edilmiş bir şey değildir; Allah'ın özel bir lütfudur.

Demek ki günah da böyledir. Günah işleyen kul azabı hak edecek bir fiil işlemiş olur. Eğer azap görürse bu adalettir. Eğer affedilirse, bu hak edilmiş bir şey değil; Allah'ın fazlıdır.

“Affetmek fazıldır, cezalandırmak adildir” ne demek?

Bu cümlede çok önemli bir ölçü var: Allah kimseye borçlu değildir. Yani Allah'ın, “Ben bunu mutlaka affetmek zorundayım” diye bir mecburiyeti yoktur.

Ama affederse ne olur? Kulun hakkı olduğu için değil, Allah'ın sonsuz rahmeti ve keremi sebebiyle affeder. Bu yüzden:

- **Azap = hak edilen bir karşılık**
- **Af = haktan fazla ihsan**

olur. “Ceza, amelin bir meyvesidir; Af ise Rahmet'in bir hediyesidir.”

Masiyet ile azap arasında kavî bir münasebet vardır. Hattâ Ehl-i İtizal, masiyet hakkında, doğru yoldan udûl ile masiyeti, şerri Allah'a isnad etmedikleri gibi masiyet üzerine tazibin de vâcib olduğuna zehab etmişlerdir. Şerrin azabı istilzam ettiği, rahmet-i İlahiyeye münafî değildir. Çünkü şer, nizam-ı âlemin kanununa muhaliftir.

Yani: Günah ile ceza arasında **zayıf değil, çok güçlü bir bağ vardır**. Bu ne demek?

Günah → rastgele bir şey değildir. Azap → keyfî verilen bir ceza değildir.

Günah, kendi içinde azabı doğurabilecek bir **sebep** taşır. Tıpkı: Ateş → yakmayı, Zehir → hastalığı, Yüksekten düşmek → yaralanmayı doğurduğu gibi günah da **azabı netice verir**.

Ehl-i İtizal... tazibin vacip olduğunu söylemişler”

Mutezile ne diyor? Diyorlar ki: Günahı insan yapar (Allah'a isnad etmezler). O zaman Allah'ın **ceza vermesi zorunludur**. Yani onların mantığı: “Günah varsa → ceza kesin olmalı (Allah vermek zorunda)” Bu, Allah'ı bir nevi **mecbur kabul etmek** demektir.

Onların “Allah cezalandırmaya mecburdur” demesi, Allah'ın mutlak iradesini kısıtlamak demektir. Oysa Ehl-i Sünnet bakışında Allah, **el-Muhtar-ı Mutlak**'tır. O'na hiçbir şey vacip (zorunlu) kılınamaz.

3. Ehl-i Sünnet'in farkı

Fakat Ehl-i Sünnet burada daha dengeli bir yol tutar. Ehl-i Sünnet der ki; Evet: Günah azabı gerektirir. Ama Allah cezaya mecbur değildir

Günah gerçekten cezayı hak ettirir fakat Allah'ın affetmesi de mümkündür. Çünkü Allah hiçbir şeye mecbur değildir. Ne affı bir zorunluluktur ne de cezalandırması zulümdür.

Yani: Azap **hak edilir**, ama Allah isterse **affeder**. Bu yüzden: Ceza = adalet. Af = fazl (ikram)

Allah'ın Fiilleri Zorunlu Değil, Meşietine Bağlıdır

Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'e göre, şirk ve inkâr dışında günah işleyip de tövbe etmeden ölen bir müminin durumu Allah'ın meşietine bağlıdır. Dilerse onu affeder, dilerse azap eder. Bu hakikat Kur'ân'da şöyle ifade edilmiştir:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

“Şüphesiz Allah kendisine şirk koşulmasını affetmez; bunun dışındaki günahları ise dilediği kimse hakkında affeder.” (Nisâ, 4/48)

Yine başka bir ayette:

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۗ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

“Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır; dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder. Allah çok bağışlayandır, merhamet sahibidir.” (Fetih, 48/14)

Bu ayetler açıkça göstermektedir ki affetmek de azap etmek de Allah'ın meşietine bağlıdır. Eğer af sadece tövbeye bağlı zorunlu bir netice olsaydı, “tövbe edeni affeder” denilirdi. Hâlbuki Kur'ân, affı ve azabı doğrudan Allah'ın dilemesine bağlamıştır. **Bu da gösterir ki Allah, tövbesiz bir kulunu da dilerse affedebilir.**

Bu noktada Ehl-i Sünnet ile Mutezile arasındaki fark ortaya çıkar.

Mutezile, Allah'ın günahkâra ceza vermesini, iyilik edene mükâfat vermesini ve tövbeyi

kabul etmesini vacip görmüştür.

Buna karşılık Ehl-i Sünnet, Allah Teâlâ'nın hiçbir fiile mecbur olmadığını ifade eder. Ne günahkârı cezalandırmak O'na zorunludur ne de itaat edeni mükâfatlandırmak. Azap ederse bu adaletin tecellisidir; çünkü kul kendi fiiliyle cezayı hak etmiştir. Affederse bu, kulun bir hakkı olduğu için değil; tamamen Allah'ın fazlı, rahmeti ve keremi iledir. Böylece Ehl-i Sünnet, hem ilahî adaleti hem de sonsuz rahmeti birlikte muhafaza eder.

Bu ayetlerden şunu anlıyoruz: Allah Teâlâ hiçbir şeye mecbur değildir. O'nun iradesine, meşietine ve isimlerinin tecellisine kayıt konulamaz. **Ne affetmek O'na zorunludur. Ne cezalandırmak O'na zorunludur. Ne de tövbeyi kabul etmek O'na zorunludur.**

Azap ederse bu adaletin tecellisidir. Affederse bu rahmetinin ve fazlının tecellisidir. Tövbeyi kabul ederse bu da yine O'nun lütuf ve kereminin bir eseridir.

Şerrin azabı istilzam ettiği, rahmet-i İlahiyeye münafî değildir. Çünkü şer, nizam-ı âlemin kanununa muhaliftir.

Bazı insanlar şöyle düşünebilir: “Madem Allah Rahîm'dir, o halde neden azap var?”

Cevap şu: Çünkü **şer**, yani günah ve isyan, kâinattaki ilahî düzene aykırıdır. Bu yüzden onun bir sonucu, bir yankısı, bir cezası olması rahmete zıt değildir.

Nasıl ki: Ateşe elini sokanın yanması, uçurumdan atlayanın düşmesi, zehir içenin hastalanması rahmete zıt değilse; bilakis düzenin gereğiye...

Aynen öyle de: Küfür, isyan, zulüm, günah da azabı netice verebilir. Bu, rahmete zıt değil; **adaletin ve nizamın gereğidir.**

Çünkü şer, nizam-ı âlemin kanununa muhaliftir.

Şer ve günah, kâinatın “fitrat kanunlarına” bir isyandır. Yıldızlar itaat ederken, insanın isyan etmesi genel ahengi bozar. Azap, bu bozulan ahengin düzeltilmesi veya o çirkin sesin susturulmasıdır. Bu yüzden azap, **er-Rahmân** ismine zıt değildir; çünkü umum kâinatın hakkını korumak rahmetin ta kendisidir.

Yani günah, sadece “yasak bir iş” değildir. Aynı zamanda varlığın yaratılış maksadına, ilahî düzene, ubudiyet kanununa ters düşmektir. Mesela:

- Göz görmek için verilmişken harama bakmak,

- Dil zikretmek için verilmişken yalan söylemek,
- Kalp marifetullah için yaratılmışken inkâra yönelmek

eşyanın hikmetine aykırı bir kullanımdır.

Bu yüzden günah, sadece bir “emir ihlali” değil; aynı zamanda **fıtrata, hikmete, nizam-ı âleme karşı bir bozulma hareketidir**. Böyle bir bozulmanın neticesinde ceza gelmesi garip değil, aksine uygundur.

Kısaca toparlayalım

Bu metnin vermek istediği ana fikir şudur:

1. **Günah, cezadan tamamen kopuk keyfî bir fil değildir.**
Azapla arasında kuvvetli bir bağ vardır.
2. **Günahkâr cezalandırılırsa bu zulüm değil, adalettir.**
Çünkü kendi fiiliyle buna müstahak olmuştur.
3. **Günahkâr affedilirse bu bir hak ediş değil, Allah’ın fazlıdır.**
Yani Allah fazlasını vermiş olur.
4. **Mutezile’ye göre ise:**
Günah işlendiğinde Allah’ın cezalandırması **vaciptir (zorunludur)**; yani affetmesi değil, cezalandırması esas kabul edilir.
Ehl-i Sünnet’e göre ise: Ceza hak edilir ama Allah isterse affeder; bu da O’nun fazlıdır.
5. **Azabın varlığı, ilahî rahmete aykırı değildir.**
Çünkü şer, ilahî düzene aykırıdır; ceza da bu bozulmanın karşılığıdır.
6. **Allah ne cezaya mecburdur ne affa mecburdur.**
Ama cezalandırırsa adaletle, affederse rahmetiyle muamele eder.

Ey nefsim!

Mecbur olmadığı hâlde seni affeden bir Rabbe karşı hâlâ nasıl gevşek durabiliyorsun? Hiçbir şeye zorunlu olmadığı hâlde sana rahmet eden bir Zât’a karşı nasıl bu kadar gaflette kalabiliyorsun?

Sen hak iddia edemezsin, sadece dilenebilirsin. Sen kazanamazsın, sadece lütuf bekleyebilirsin. Sen kime güveniyorsun? Ameline mi? Amelin O’nu mecbur edebilir mi? Hayır! O hâlde kurtuluşun ne? Ancak O’nun rahmeti...

Allah’ım! Sen hiçbir şeye mecbur değilsin, ben ise her hâlimle Sana muhtacım. Eğer beni kendime bırakırsan kim kurtarır? Bana adaletinle değil, rahmetinle muamele et. Günahlarımı bağışla,